

Zarafet Yokluğu

Öğrenmek işinin sabır, dikkat, ilgi gerektirdiğine ilişkin ne kadar söz birikmiştir. Hele bu öğrenmek işi, bilimsel bilginin öğrenilmesine ilişkin ise söylenen sözler tarihin iğnesinin deliğinden geçerek biriktirilen bilginin kıymetinin ifade edilmesine yöneliktir. Damıtılmış, arındırılmış, yüzyıllara sığdırılmış bilginin öğrenilmesi neredeyse insanüstü bir güç gerektirdiğinden bu iş ile uğraşan insanların başına bir hale kondurulmuştur. Kütüphanelerin alacakaranlığında yaşayanların, tozlu ve eski kitaplardan medet umanların tek başına bir dipnot peşinde hayat sürenlerin tecrübelerinden arta kalan, öğrenme işinin, mesafeler örmek ve yaşam karşısında bir telaşsız ve sakin, ağırbaşlı ve vakur, zevk sahibi ve zarif duruş geliştirmek anlamına geldiğidir.

Yukarıdaki paragraftaki sözler sanki başka bir zamanda ve başka bir ülkede yazılmış gibi mi geliyor size? Ne zaman Türkiye’de üniversiteler geniş, aydınlık kütüphanelere ve yaşamını orada geçirmeye gönüllü bilim adamlarına sahip oldular ya da Türkiye’de bilim adamları ne zaman telaşsız ve sakin, ağırbaşlı ve vakur, zevkli ve zarif oldular diye soruyorsanız, ya da Türkiye’de bilimsel bilginin yaratım süreçlerindeki bilim kadınları ve adamlarının özerkliğini tartışmak istiyorsanız yanıtım “bilmiyorum” olacaktır. Bildiğim, bir zamanlar Türkiye’de de üniversitede öğrenme işi uğraşanların yaşam sanatında bir duruşa ve bir tarafa ait olmasına ilişkin bir idealin koridorlarda ve kantinlerde varolduğudur. O ideal, yaşamı savunmak, politika ile uğraşmak, ken-

Eser Köker

*Ankara Üniversitesi
İletişim Fakültesi*

dinden genç olanlara kılavuzluk etmek, estetik olanı önemsemek, zevk ve heyecan sahibi olmak ve güncelin, paranın, çıkarın, istem dışının karşısında tavır almakla ilişkiliydi. Bu idealin yaşaması ve çoğalması için üniversite hocalarının yaşaması gerekiyordu. Ancak onlar sistemli bir biçimde öldürüldüler. Bombalarla ve kurşunlarla öldürüldüler. Bu kadar ölümle ve şiddetle iç içe yaşayan bir başka üniversite tarihi var mı dünyanın bir yerinde? Yaşam üniversiteden sökülüp atıldı. Daha çok para, daha çok çıkar, daha çok güncel politik bağımlılıklar üniversite dersliklerine şiddetle hakim olurken, öğrenme işinin ustaları üniversitede daha az görünür oldular.

Ahmet Taner Kışlalı durmasını biliyordu. Birinci sınıflara ders anlatırken büyüsunü öğrencisine ulaştırabiliyordu. Kibar ve sağduyulu bir uzaklıkla kurulu anlatımı biriktirdiği deneyimin aktarılmasına aracılık ediyordu. Özen ve dikkatle kurulmuş seçiciliği, inançlarındaki kararlılık hakkında ipuçları veriyordu.

O'nu hiç aceleyle konuşurken görmedim. Hiçbir akademik toplantıda da söz almadan ya da dinlemeden konuştuğunu da. Öfke krizlerine hiç tanık olmadım. Toplantıları ya da dersliği terk ettiğine de. Eleştiri karşısında dudağına ilişkin iç geçirişten başka yüzüne sinen bir çizgiye de rastlamadım. Alay ya da kinayeli sözlerle yarıştığına da hiç duymadım. Espirilere kahkahalarla güldüğünü de hiç hatırlamıyorum. Sahi mi diyen bir muzip bakış dışında neşenin o'na değdiği yeri de göremedim. Ölçülülük ve sakinlik yeğlediği bir tavidir sanki. Bedeninde topladığı kontrol ve denetimin iyi huylu yanını şık giysilerle bezeyen Kışlalı hoca çok zarıftı çok.

O'nun yaşamdan alıkonulmasıyla birlikte sadece benim küçük fakültemin içinde çok az rastlanan zarafet, aklın şahidi zarafet yok edilmedi, üniversitede kabasabalığa, hoyratlığa, hotperestliğe ve basiretsizliğe daha çok yer açıldı.

Mahmut Tali Öngören

Günümüzde televizyon yayınlarının sefaletine bakıldığında, yalnız programcılık konusunda değil, geniş bir kültüre sahip, her alanda bilgisi olan Mahmut Tali Öngören gibi bir iletişimcinin eksikliği daha iyi anlaşılıyor. Gerçekten de Öngören, radyo televizyon yayıncılığından sinemaya, sinema-TV üstüne yazılarından ders kitaplarına, senaryo yazımından insan hakları savunuculuğuna kadar ülkesini her alanda aydınlığa götürmeye çalışan çok yönlü bir insandı.

Öngören Columbia Üniversitesinde eğitimini tamamladıktan sonra 1957 yılında Ankara Radyosu'nda program müdürü olmuş, birçok genç yayıncıya radyo programının ne olduğunu öğretmişti. Bundan sonra, 1968'de Ankara Televizyon müdürü ve TRT Program Dairesi başkanı olarak televizyon yayınlarını başlatmıştı. Ama onun gibi geniş bir birikimi olan, uygar bir aydın o günkü yönetime "fazla" gelmişti. Televizyonda Yutkeviç'in "Türkiye'nin Kalbi Ankara" filmi gösterirken o zamanki genel müdürün apar topar TRT'ye kadar gelerek yayını yarıda kesmesi, Öngören'in ne tür bir savaşım verdiğini gösteren güzel bir örnektir.

Öngören bundan sonra SBF Basın Yayın Yüksek Okulu, ODTÜ, Gazi Üniversitesi, Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi gibi çeşitli üniversitelerde TV yayıncılığı ve sinema dersleri verdi. Onun "Televizyon-Film Yapım Yöntemleri", "Senaryo Yazma Tekniği", "Senaryo ve Yapım" isimli kitapları sinema eğitimine başlayanlar için vazgeçilmez ders kitaplarıdır.

Oğuz Onaran
Ankara Üniversitesi
İletişim Fakültesi